

ЧАРЛЗ ДИКЕНС
ПОМОЩНИКЪТ НА
ЕНОРИЙСКИЯ СВЕЩЕНИК.
СТАРАТА ДАМА. КАПИТАНЪТ
В ОСТАВКА

Превод от английски: Пепа Дочева, 1984

chitanka.info

Започнахме предишния разказ с нашия енорийски надзирател, защото сме дълбоко убедени в значението и високия ранг на неговата длъжност. Настоящия ще започнем с помощника на енорийския свещеник. Той е млад джентълмен с такава привлекателна външност и толкова очарователни маниери, че само месец след появата му в нашата енория едната половина от младите госпожици вече беше обзета от религиозна тъга, а другата бе безнадеждно влюбена. Толкова много девици досега не бяха идвали на църква в неделя, нито пък кръглоликите ангелчета от паметника на мистър Томкинс, намиращ се на страничната пътека в църквата, бяха виждали такава набожност на този свят. Когато дойде и взе ума на енорияшите, той беше около двадесет и пет годишен. Решеше косата си на път по средата във формата на нормандска арка, носеше пръстен с брилянт от най-висока проба на безименния пръст на лявата си ръка (с която имаше навик да подпира бузата си при четене на молитви) и говореше изключително тържествено с дълбокия си погребален глас. Нямаха брой посещенията на благоразумните мамички при младия ни свещеник, както и поканите, с които го обсипваха и които, не можем да не му признаем това, той приемаше на драго сърце. Ако поведението пред амвона му беше спечелило симпатиите на енорияшите, то появите му в частните домове му носеха десеторно по-големи успехи. Цените на местата близо до амвона и аналоя се покачиха, като най-високи бяха на тези в централната редица, а даже и най-тясното местенце па първия ред в галерията струваше повече от всичко на света; някои даже твърдяха, че били забелязали една неделя трите госпожици Браун, чиято семейна пейка се намираще зад тази на църковните настоятели, на безплатните места до олтара, където в същност причаквали помощника на енорийския свещеник да мине край тях на път за ризницата! Той започна да изнася импровизирани проповеди и дори и най-строгите бащи се поддадоха на всеобщата зараза. В дванадесет и половина през една зимна нощ той се вдигна от сън и почти успя да покръсти бебето на една перачка в някакъв леген, при което всички енорияши се разтопиха от благодарности; самите църковни настоятели проявиха щедрост и предложиха енорията да поеме разноските за една караулна будка на колела, която помощникът на енорийския свещеник си беше поръчал за погребални служби в дъждовно време. Той изпрати три пинти (*Пинта или пайнт — мярка за течност, равна приблизително*

на 1/2 литър.) каша и четвърт фунт (Фунт — мярка за тежест, равна на 453,6 г.) чай на една бедна жена, която беше родила четири близначета, и енорияшите изпаднаха в умиление. Предприе подписка за нея и жената получи цяло състояние. В продължение на час и двадесет минути говори за отмяна на робството на едно събрание в гостилницата „Козел и ботуши“ и всички бяха обхванати от неудържим възторг. Постъпи предложение младият свещеник да бъде награден с някакъв сребърен предмет в знак на благодарност за изключителните му заслуги към енорията. Списъкът на дарителите се попълни мигновено. Всички се надпреварваха, но не за да се измъкнат, а за да бъдат начело. Направиха по поръчка великолепна сребърна мастилница, гра-вираха съответното посвещение върху нея и поканиха помощника на енорийския свещеник на тържествена закуска в гореупоменатата гостилница „Козел и ботуши“, където мистър Гъбинс, бившият църковен настоятел, му я поднесе с изискано слово, а думите на младия свещеник, когато я пое, накараха всички присъстващи да се просълзят — даже и келнерите се разчувстваха.

Човек би помислил, че на този етап всеобщото възхищение беше достигнало своя апогей. Нищо подобно. Помощникът на енорийския свещеник започна да кашля — четири пристъпа между литанията и посланието и пет по време на следобедната служба. Нищо ново — младият свещеник беше болен от туберкулоза. Колко тъжно и колко интересно! Ако преди младите госпожици бяха на крак, то сега тяхното съчувствие и състрадание надмина всички граници. Такъв мъж като помощника на енорийския свещеник, такова прекрасно създание, такъв ангел — и болен от туберкулоза! Това не можеше да се понесе. Започнаха да го отрупват с анонимни подаръци като: конфитюр от касис, бонбони против кашлица, плетени жилетки, грейки, вълнени чорапи и накрая той се оказа така екипиран със зимно облекло, сякаш се готвеше за експедиция на Северния полюс. По няколко пъти дневно из енорията се разпространяваха устни бюлетини за здравословното му състояние и изобщо — помощникът на енорийския свещеник беше на върха на славата си.

Някъде по това време настроението на енорияшите се промени. Изключително тихият, почтен и вечно сънлив възрастен джентълмен, който от дванадесет години служеше в нашия параклис, почина в едно прекрасно утро, без изобщо да беше давал знак за това свое намерение.

Причина за последвалия обрат стана, първо, това обстоятелство и второ — пристигна неговият заместник. Той беше блед, слаб, изпит мъж с огромни черни очи и дълга, проскубана коса; обличаше се крайно немарливо, нямаше никакви маниери, а проповедите му бяха предизвикателни; с две думи — във всяко отношение се явяваше пълна противоположност на младия свещеник. Цели женски тълпи се стичаха, за да го слушат — в началото, защото видът му бил толкова необикновен; после, защото имал такова изразително лице и говорел така добре; и накрая, защото решиха, че в същност в него има нещо, което е невъзможно да се опише. Що се отнася до помощника на енорийския свещеник — за него не можеше да се каже нищо лошо, но в края на краищата никой не беше в състояние да отрече, че... че, с две думи, той не представляваше нищо ново за разлика от другия служител. Непостоянството на общественото мнение е пословично — един по един енорияшите се прехвърлиха в параклиса.

Помощникът на енорийския свещеник кашляше до посиняване, но напразно. С трудност си поемаше дъх, но и това не му помогна да събуди някакво съчувствие. Сега в църквата отново всички места са свободни, а параклисът е пред разширение, защото всяка неделя е претъпкан от народ!

Най-прочута и най-уважавана сред енорияшите е старата дама, която се е заселила тук много преди името ни да е било записано в кръщелните регистри. Енорията ни се намира в едно от предградията и тя живее в най-хубавата и най-слънчева нейна част, на една приятна уличка. Къщата ѝ, нейна собственост, и всичко в нея, освен самата стара дама, която през последните десет години се е състарила съвсем мъничко, изглежда точно така, както и когато е бил жив мъжът ѝ. Малката гостна, която тя обикновено използва като дневна, е образец за идеален ред. Върху килима има постлано небелено ленено платно, рамките на огледалото и картините са прилежно обвити с жълт муселин, масата стои винаги покрита, освен когато се налага повърхността ѝ да бъде лъсната с терпентин и восък — нещо, което се прави редовно всяка сутрин в девет часа и половина, а джунджурийките наоколо си стоят подредени по един и същи начин. По-голямата част са подаръци от малките момиченца, които живеят с родителите си на същата улица, но някои от тях, като например двата старинни часовника (които никога не показват едно и също време, тъй

като единият вечно изостава с четвърт час, а другият избързва точно с толкова), портретчето на принцеса Шарлота и принц Леополд (*Принцеса Шарлота и принц Леополд — дъщерята на английския крал Джордж IV и нейният съпруг.*) в кралската лежа на Друри Лейн Тиътър, както и други неща от този род, старата дама си ги има от дълги години. През лятото тя седи тук, до прозореца, с очила на носа и чевръсто шие нещо. Щом ви види да се задавате по стълбите и ако сте някой от нейните любимци, старата дама ще се втурне да отвори външната врата още преди да сте почукали и понеже сигурно ще се чувствувате изморен от ходенето в жегата, първо ще ви накара да изпиете две чашки шери, след което ще ви позволи да говорите. Ако се отбиете по вечерно време, ще я заварите сърдечна, но малко по-сериозна от друг път, с разтворена Библия на масата пред нея, от която Сара, не по-малко прилежна и методична от своята господарка, всяка вечер чете на глас по една-две глави.

Старата дама рядко приема гости, освен малките момиченца, за които споменахме. Всяко едно от тях си има определен ден, в който пие чай с нея в дома ѝ, и очаква този ден с трепет като най-големия празник в живота си. Най-далечното ѝ гостуване е през една къща от нейната в двете посоки и когато тръгне да пие чай там, Сара изтичва преди нея и почуква два пъти, за да не би господарката ѝ да настине, докато чака пред вратата. Старата дама винаги държи да се реваншира за визитите и когато покани мистър и мисис Някои-си и мистър и мисис Еди-кои-си, двете със Сара избърсват чайника, най-красивия сервиз, а също и дъската за „Папеса Йоана“ (*„Принцеса Йоана“ — специално разчертана дъска за игра на карти.*) и най-тържествено приемат гостите в дневната. Тя има неколцина роднини, но те са пръснати из различните краища на страната, така че ги вижда много рядко. Има и един син в Индия, за когото винаги казва, че е много хубаво момче, в профил така прилича на горкия си баща от портрета върху шкафа, но после добавя, като поклаща тъжно глава, че ѝ е донесъл много мъка и даже веднъж едва не разбил сърцето ѝ, ала бог ѝ помогнал да се съвземе и тя повече не желае да говори за него. Взела е под свое покровителство много бедняци и всяка събота, на връщане от пазар, заварва преддверието претъпкано със стари мъже и жени, като на същински официален прием, които чакат да получат седмичната си парична помощ. Името ѝ неизменно стои начело на всички

благотворителни списъци и тя е най-щедрата дарителка на Дружеството за разпределение на въглища и супа през зимата. За инсталирането на орган в енорийската църква даде двадесет лири и първата неделя, когато децата пяха под звуците на неговата музика, тя така се развълнува, че се наложи прислужницата да я изведе на въздух. Влизането на старата дама в църква в неделя е винаги повод за раздвижване в страничните редици, придружено от всеобщо ставане на крака от страна на бедните хора, които ѝ се кланят непрестанно, докато прислужницата я настанява на обичайния ѝ ред, прави ѝ дълбок поклон и затваря вратичката ѝ. Същата церемония се повтаря и на излизане от църква; тогава тя тръгва към къщи заедно със семейството, живеещо през една врата, и през целия път говори за прочетената проповед, след като както винаги е подхванала разговора с въпрос към най-малкото от момчетата откъде е бил текстът.

Така минава животът на старата дама, разнообразяван веднъж годишно с пътуване до някое уединено кътче край морето. Годишите ѝ се изнизват все така в благодетелност и не е далеч времето, когато ще настъпи последният ѝ час. Старата дама го очаква спокойно и равнодушно. Тя има на какво да се надява и няма от какво да се бои.

Съвсем различен от старата дама и едновременно с това доста забележителен сред енорияшите е единият от непосредствените ѝ съседи, възрастният морски офицер в оставка, който с грубото си и безцеремонно държане внася не малко смут в нейното домакинство. Първо, той постоянно пуши пури в предния двор, а когато му се прииска и да си пийне нещо — което в никакъв случай не е рядкост за него, — подръпна мандалото на своята съседка с помощта на бастуна си и нарежда да му подадат чаша бира през оградата. В допълнение към тази негова безцеремонност той е нещо като специалист по всичко или както сам се нарича „истински Робинзон Крузо“ — и това, което му доставя най-голямо удоволствие, е да си прави експерименти с имуществото на старата дама. Една сутрин стана рано и посади по три-четири напълно разлистени невенчета във всяка леха пред дома ѝ и когато тя се събуди и погледна през прозореца, изпадна в недоумение и си помисли, че може би през нощта в градината ѝ е имало някакви странни изригвания. Друг път разглоби часовника ѝ, който се навиваше веднъж седмично и стоеше на долната площадка на стълбището, като твърдеше, че имал нужда от почистване, след което

го сглоби отново, и то по такъв странен и неповторим начин, че оттогава голямата стрелка постоянно спъва малката в своя ход. След това се захвана да отглежда буби и по два-три пъти дневно ги разнасяше в хартиени кутийки, за да ги показва на старата дама, като при всяко идване изпускаше по една-две. В резултат на това един ден завариха една доста тлъста буба да пълзи нагоре по стълбите, вероятно с намерението да потърси своите дружки, защото при по-нататъшното издирване се оказа, че много от тях вече са се настанили по стаите. Старата дама се отчая и замина за морето, а докато я нямаше, той заличи напълно името ѝ от месинговата табелка на вратата ѝ в желанието си да я излъска с концентрирана азотна киселина.

Но всичко това е почти нищо в сравнение със своеволията, които си позволява в обществения живот. Той ие пропуска нито едно събрание и вечно спори с енорийските власти — обвинява настоятелите в разпуснатост, оспорва законните права на църковния писар, кара данъчния агент да идва при него по няколко пъти, докато накрая се откаже, и чак тогава му изпраца парите, всяка неделя намира кусури на проповедта, казва, че органистът трябвало да се засрами от свиренето си, изявява готовност да се обзаложи на каквато и да е сума, че може да изпее псалмите по-добре от всички деца, било то момчета или момичета, и изобщо се държи крайно дръзко и възмутително. Най-лошото у него е това, че поради изключителното уважение, което изпитва към старата дама, той иска да ѝ втълпи собствените си възгледи, ето защо винаги идва при нея с вестник и с часове ѝ говори разпалено за политика. Но въпреки всичко в своята същност той е отзивчив и добросърдечен човечец, поради което, независимо че от време на време старата дама се ядосва с него, общо взето, те се погаждат добре и тя, като всички енорияши, се смее на всяко негово ново изобретение.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.